

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Editör:

Ülker ŞEN

Editör: Dr. Ülker ŞEN

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

ISBN 978-605-241-537-5

DOI 10.14527/9786052415375

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ocak 2019, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bu kitap, heyecanı yüksek, Türkçeye ve Türk kültürüne gönül vermiş, çalışmayı, üretmeyi seven dokuz akademisyenin günümüzün gelişmeleri ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilgi ve tecrübelerinin paylaşımıdır. Sözlerimiz, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine söylenecek ne ilk ne de son söz olacak. Ancak zaman hızla ilerlemekte, dünya zamanın hızına ayak uydurma telaşında iken ülkeler, dillerini diğer ülke milletlerine öğretme politikalarına her geçen gün yenilerini eklemektedir. Bu sebeple Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda zamanla yarışı, dil öğretimi alanındaki gelişmeleri takibi elden bırakmamak gerekir. Elinizdeki kitabın alandaki diğer kitaplardan farkı da bu noktada ortaya çıkmaktadır.

2018 yılı içinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığınca öğretmenlikle ilgili toplam 25 lisans programı güncellenmiştir. 25 programdan biri olan Türkçe öğretmenliği lisans programında da güncellemeye gidilmiş, dersler ve ders içerikleri değiştirilmiştir. "Yabancılar Türkçe Öğretimi" dersi de "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi" dersi olarak hem ad hem içerik değişikliğine uğramıştır. Alandaki bir diğer gelişme de Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin 2017 yılında belirli alanlar açısından güncellenmiş ve geliştirilmiş olması; 2018 yılında da Çerçeve'nin Tamamlayıcı/Yardımcı Sürümü/Kitabı'nın yayımlanmış olmasıdır. Ayrıca Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi'nin ikinci ayağı olan Promoting Integration of Syrian Children to Turkish Education System (PCTES) II sözleşmesi, 20 Aralık 2018 'de imzalanmıştır. Bu sözleşme ile Suriyeli çocukların eğitimi, topluma uyumları, Türkçe dil beceri düzeylerinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yakından ilgilendiren bu köklü değişimlerin / gelişmelerin bir kitap bütünlüğünde yansıtılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kitabımız dokuz bölümden oluşmaktadır: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış; Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları; Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Ve Tamamlayıcı Kitap, Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretilmesiyle Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi Arasındaki Farklar; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortamlar; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Etkinlik Tasarımı; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitapları; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarasılık. Kitabımızın başta dil eğitimi alanında yetişen öğrencilerimize ve yine bu alanda akademik çalışma yapan araştırmacılara, öğretmenlere kaynaklık etmesini diliyoruz.

Kitabın oluşmasına katkı sağlayan yazarlarımıza, yazarlarımız ve şahsım adına kitabın dizgi ve düzenlenmesinde büyük yardımları olan Pegem Akademi Yayıncılığın değerli çalışanlarına teşekkürü borç bilirim.

Ülker ŞEN

Ocak 2019

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Dr. Ülker ŞEN

- 1. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış**
Ülker ŞEN, *Gazi Üniversitesi*
- 2. BÖLÜM: Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları**
Başak UYSAL, *Gazi Üniversitesi*
- 3. BÖLÜM: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ve Tamamlayıcı Kitap**
A. Selcen ARSLANGİLAY, *Gazi Üniversitesi*
- 4. BÖLÜM: Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretilmesiyle Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi Arasındaki Farklar**
Berker KURT, *Akdeniz Üniversitesi*
- 5. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortamlar**
Efecan KARAGÖL, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
- 6. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme**
Aliye USLU ÜSTTEN, *Gazi Üniversitesi*
- 7. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Etkinlik Tasarımı**
Kübra ŞENGÜL, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*
- 8. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitapları**
Erhan YEŞİLYURT, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
- 9. BÖLÜM: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarasılık**
Müzeyyen ALTUNBAY, *Giresun Üniversitesi*

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	iv

1. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Giriş.....	2
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Tarihi.....	3
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kurumlar ve Uygulamaları	8
Üniversiteler.....	8
Yunus Emre Enstitüsü (YEE).....	14
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)	15
Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)	15
Türkiye Maarif Vakfı (TMV)	16
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Süreci	17
Sonuç.....	19
Kaynaklar.....	21

2. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ YAKLAŞIMLARI

Giriş.....	24
Yaklaşım, Yöntem ve Teknik	24
Neden Birden Çok Yöntem?	26
Yaklaşımlara Yönelik Sınıflamalar.....	26
Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi.....	28
Doğal Yöntem (Doğrudan Yöntem)	29
Sözel Yaklaşım ve Durumsal Dil Öğretimi	30
Görsel –İşitsel Yöntem.....	32
İletişimsel Dil Öğretimi/İşlevsel Kavramsal Yaklaşım	33
Toplu Dil Öğretimi.....	35
Göreve Dayalı Öğrenme Yaklaşımı.....	35
Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi	37
Sessizlik Yöntemi.....	37
Telkin Yöntemi.....	38
Sonuç.....	38
Kaynaklar.....	39

3. BÖLÜM

DİLLER İÇİN AVRUPA ORTAK ÖNERİLER ÇERÇEVESİ VE TAMAMLAYICI KİTAP

Giriş.....	42
Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme (2001).....	43
AOÖÇ'nin Yenilikçi Özellikleri.....	55
AOÖÇ Tamamlayıcı Kitap.....	56
Tamamlayıcı Kitap ile Hangi Değişiklik ya da Yenilikler Yapıldı?.....	57
Tamamlayıcı Kitabın Katkıları Ne Olmuştur ve Olacaktır?.....	59
Yapılan Yenilik ve Güncellemelere Örnekler.....	62
Sonuç.....	63
Kaynaklar.....	64

4. BÖLÜM

TÜRKÇENİN ANA DİLİ OLARAK ÖĞRETİLMESİYLE YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİLMESİ ARASINDAKİ FARKLAR

Giriş	68
Ana Dili ve Yabancı Dil	68
Ana Dili ve Edinimi	69
Yabancı Dil ve Öğrenimi	71
Ana Dili ve Yabancı Dil Arasındaki Uyum	72
Ana Dili ve Yabancı Dil Öğrenme Modelleri	76
Ana Dili ve Yabancı Dil Öğrenme Arasındaki İlişki	81
Dil Öğretim Yöntemlerinin Ana Dili ve Yabancı Dile Bakışı.....	84
Türkçenin Ana Dili ve Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Farklı Açılardan Karşılaştırılması.....	86
Dil Tipolojisine Dayalı Benzerlik ve Farklılıklar.....	86
Edinim-Öğrenim Farklılığı.....	87
Amaçsal Benzerlik ve Farklılıklar	88
Hedef Kitle Farklılığı	89
Kültürel Farklılık	91
Sonuç	91
Kaynaklar.....	93

5. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ORTAMLAR

Giriş.....	98
Fiziki Ortamlar	100
Dil Öğretimine Yönelik Formel Fiziki Ortamlar	100

Dil Öğretimine Yönelik İnförmel Fiziki Ortamlar.....	101
Sanal (Web 2.0) Ortamlar.....	103
Sonuç.....	115
Kaynaklar.....	116

6. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Giriş.....	120
Ölçme ve Değerlendirme Araçları	121
Ölçme ve Değerlendirmede Madde Yazımı ve Temel İlkeler	123
Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Metni'nde Ölçme ve Değerlendirme	125
Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil Becerilerine Göre Ölçme ve Değerlendirme	131
Dinleme	131
Okuma	132
Konuşma.....	133
Yazma.....	134
Sonuç.....	137
Kaynaklar.....	138

7. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ETKİNLİK TASARIMI

Giriş.....	140
Etkinlik Tasarımında Merkeze Alınan Faktörler.....	140
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hedef Kitle	140
Dil Öğrenme Stratejileri	141
Öğrenme Stilleri	142
Etkinlik Örnekleri	142
A1 Seviyesi Okuma Becerisi Etkinliği	142
A2 Seviyesi Konuşma Becerisi Etkinliği.....	150
B1 Seviyesi Dil Bilgisi Etkinliği	151
B2 Seviyesi Dinleme Etkinlikleri.....	158
C1 Seviyesi Yazma Becerisi Etkinliği.....	160
Sonuç.....	162
Kaynaklar.....	165

8. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN HAZIRLANMIŞ DERS KİTAPLARI

Giriş.....	168
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanan Ders Kitapları	172
Yedi İklim Türkçe	173
Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT).....	175
Yabancılar İçin Türkçe	175
Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe	178
İzmir Yabancılar İçin Türkçe	179
İstanbul Yabancılar İçin Türkçe	181
Türkçe Öğreniyoruz (1-2-3-4-5-6)	182
Yabancı Dilim Türkçe	184
Türkçe Okuyorum (1-2-3-4).....	186
Türkçe Öğrenelim (1-2-3-4)	187
Türkçe Öğreniyoruz - Orhun.....	188
Türkçe Öğreniyorum	189
Sonuç.....	189
Kaynaklar.....	190

9. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRLERARASILIK

Giriş.....	192
Dil Öğretiminin Kültürel Boyutu.....	194
Hedef Dil Ve Kaynak Dilde Kültürel Farklılıklar	195
Kültür Aktarımı	196
Sosyokültürel Bilgi	199
AOÖÇ'de Dil Öğretiminin Kültürel Boyutu ve Kültürler Arasılık	201
Kültürel Çeşitlilik	201
Sosyokültürel Yeterlik.....	202
Kültürlerarası Bilinç.....	203
Çok Dillilik ve Çok Kültürlülük	204
Sonuç.....	206
Kaynaklar.....	208

Yazarlar Hakkında.....	211
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Ülker ŞEN
Gazi Üniversitesi

Özet

Sıcaklıkları farklı iki cisim, ısıya yalıtılmış bir ortamda, bir araya getirildiğinde iki cisim arasında ısı alışverişinin olması bir fizik kuralıdır. Bu fizik kuralının ortaya koyduğu durumun bir benzeri sosyal bilimlerde dillerin etkileşiminde görülür. İki farklı dile sahip toplum bir araya geldiğinde veya temasa geçtiğinde diller ve kültürler arasında bir akış, alışveriş meydana gelir. Bu kaçınılmaz bir durumdur. Diller, kültürler birbirinden etkilenir. Kimi zaman bu etki bir adım daha ileriye giderek o toplumun dilini öğrenme ihtiyacını veya diğer topluma dilini öğretme ihtiyacını ortaya çıkarır. Türkler de tarih boyunca çok sayıda toplumla/milletle temasa geçmiş, bir araya gelmiştir. Dolayısıyla bin yıllar öncesinden beri Türkçenin öğreniminin veya öğretiminin var olduğunu söyleyebiliriz. Ancak yazılı belgelere dayalı olarak Türkçe öğrenimi veya öğretiminin başlangıcı XI. yüzyıla dayandırılmaktadır.

Elinizdeki kitabın bu bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yazılı ilk belgesi olarak kabul edilen Dîvânu Lugâti't-Türk'ten başlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihi süreci ele alınmış, bu alanda etkili olan kurumlar ve Türkiye'deki uygulamalar ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hakkında bilgiler sunulmuştur.

Bölümün Anahtar Kelimeleri: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dîvânu Lugâti't-Türk, Muhakemetü'l-Lügateyn, Codex Cumanicus, Kitâbü'l-İdrak Li Lisanü'l Etrak, Ed-Dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye, EI-Kavaninü'l-Külliyeye Li Zabti'l-Lügati't-Türkiyye, Elifbâ-yı Osmanî, Lisân-ı Osmanî, Usûl-ı Lisân-ı Osmanî, Lisân-ı Türkî, Usûl-ı Tedrîs-i Lisân-ı Türkî, Kavâid, Türkçe Öğretimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi (TÖMER), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Maarif Vakfı (TMV).

GİRİŞ

Türkçe, hedef kitlesinin özelliğine göre farklı alanlarda öğretilmektedir. Bu alanları; ana dili olarak Türkçe öğretimi, Türk soylulara Türkçe öğretimi, Balkanlarda Türkçe öğretimi, (Bazı kaynaklar Türk akraba toplulukları ve cumhuriyetlerinde yaşayanlar ile Balkan ülkelerinde yaşayan Türk kökenlileri “Türk soylular” başlığı altında birlikte ele almaktadır bk. Duman, 2003.) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yurt dışındaki Türklere Türkçe öğretimi şeklinde sıralamak mümkündür. Türkçenin öğretim alanları ve hedef kitleleri ise şu şekilde sınıflandırılabilir (Şen, 2015: 163):

Tablo 1: Türkçe Öğretiminin Alanları ve Hedef Kitlesi

Türkçe Öğretiminin Alanları	Türkçe Öğretiminin Hedef Kitlesi
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	Ana dili Türkçe olmayan, Türkçe ve Türk kültürü bilgisi yok ya da yok denecek kadar az olan farklı milletlerden insanlar (İtalyan, Alman, Arap, Yunan vb.)
Türk Soylulara Türkçe Öğretimi	Ana dili, Türkçe ile aynı dil ailesi grubu içinde olan, Türkçe ve Türk kültürü ile ortaklıkları bulunan Türk akraba, ülke ve topluluklarından insanlar (Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, vb.)
Yurt Dışındaki Türklere Türkçe Öğretimi	Türkiye sınırları dışında özelde Avrupa ülkelerinde genelde yabancı bir ülkede yaşayan (nüfusun temeli işçi göçüne dayanan) Türkiye’ye vatandaşlık bağıyla ya da akrabalık, dil, din, tarih bağıyla bağlı fertler (Almanya’da yaşayan Türkler, Belçika’da yaşayan Türkler, Hollanda’da yaşayan Türkler vb.)
Balkanlarda Türkçe Öğretimi	Türkiye sınırları dışında Balkan ülkelerinin vatandaşları olarak yaşayan Türkiye’ye (az sayıda da olsa vatandaşlık bağıyla bağlı) dil, din, tarih bağıyla bağlı fertler (Makedonya’da yaşayan Türkler, Bulgaristan’da yaşayan Türkler, Yunanistan’da yaşayan Türkler vb.)
Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi	Türkiye sınırları içinde yaşayan Türkçeyi ana dili olarak öğrenen Türk vatandaşları

Yukarıdaki tabloya bakıldığında -ana dili olarak Türkçe öğretimi bir kenarda tutulduğunda- alanlar arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son yıllarda ön plana çıkan alan olmuştur. Bunun en temel sebebi Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancı sayısının ve Türkiye’ye olan ilginin artması gösterilebilir. Talebin yoğunlaşması ile birlikte arz da yoğunlaşmıştır. Bu alanda yetişen uzmanların sayısı artmış, alana yönelik yapılan akademik çalışmalar nitelik ve nicelik olarak fazlaşmış, Türkçenin öğretimi için açılan kurumların sayısı da gün geçtikçe çoğalmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin günümüzdeki durumunu daha iyi değerlendirebilmek için öncelikle tarihî süreci bilmek yerinde olacaktır.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ TARİHİ

İlk insanlardan günümüze insanlar her zaman birbiri ile iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. İletişim kurma ihtiyacının giderilmesinde en yaygın araç dil olmuştur. İnsan topluluklarının oluşması ile farklı dillere sahip topluluklar, milletler oluşmuştur. Böylece yakın çevrenin dışında uzak çevrelere ait yabancı bir dili öğrenme ihtiyacı da kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Türkler ve Türkçe için de durum benzer nitelik taşımaktadır. Türkler var oldukları zamandan itibaren ana dili olarak kendi içinde Türkçeyi kullanırken; etkileşimde, iletişimde olduğu diğer milletlerle anlaşabilmek için ya o milletin dilini öğrenmiş ya da Türkçeyi o milletlere öğretmiş / milletler öğrenmiş olmalıdır.

Türkçenin tarihî seyrinin takip edilebildiği ilk yazılı kaynağı Orhun Yazıtları'dır. Orhun Yazıtları bize doğrudan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından bilgiler vermemekle birlikte metinde elçilerin varlığı, yazıtta Çincenin yazılı olması dil öğrenimi ve öğretimi ile ilgili ipuçları verebilmektedir (Biçer, 2012). Orhun Yazıtları'ndan sonra yazılı kaynaklara dayalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin izleri sürüldüğünde karşımıza ilk olarak Dîvânu Lugâti't-Türk çıkmaktadır. Literatürdeki kaynaklara bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihî başlangıcının Dîvânu Lugâti't-Türk olduğunda birlik sağlanmış görünmektedir (Göçer ve Moğul, 2011; Karakuş, 2006; Barın, 2009; Adıgüzel, 2009; Arslan, 2012; Güzel ve Barın, 2013; Biçer, 2012).

Kaynaklardaki Dîvânu Lugâti't-Türk Türkçe öğretiminin ilk eseri olduğu konusundaki birliğe yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihî sürecinin sınıflandırılmasında/tasnifinde rastlanamamaktadır. Kimi kaynaklar tarihî süreci, eser üzerinden kimi kaynaklar hedef kitle üzerinden kimi kaynaklar ise dönem üzerinden takip etmek gerektiğini ileri sürmüştür.

Arslan (2012: 169) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve öğreniminin tarihî sürecini hedef kitleyi esas alarak şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Arap ve Farslara Türkçe Öğretimi
 - a. Divanü Lügati't- Türk
 - b. Muhakemetü'l-Lügateyn
 - c. Memlûklülür döneminde Araplara Kıpçak Türkçesini öğretmek üzere yazılan kitaplar
 - d. Arap ve Farslara Türkçe öğretmek üzere yazılan diğer eserler
2. Rusya'da Türkçe Öğretimi ve Öğrenimi
 - a. Doğu Avrupa'da İlk Türk Kabile Birlikleri ve Slavlarla İlişkiler

- b. Kiev Rus Devletinin Kurulması, Oğuz ve Kıpçaklarla Olan Temaslar
- c. Moğol İstilas ve Kıpçak Türk Unsurlarının Eski Rusçaya Çokça Geçmesi
- d. Çarlık Rusyası Türk Dili Faaliyetleri
- e. Sosyalist Dönem ve Sonraki Türk Dili Faaliyetleri
3. Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Öğrenimi
 - a. Bosna-Sırbistan ve Hırvatistan'da Türk dilinin öğrenimi ve öğretimi
 - b. Bulgaristan-Makedonya-Arnavutluk ve Yunanistan'da Türk dilinin öğrenimi ve öğretimi
4. Batılıların Türkçe Öğrenimi
 - a. Codex Cumanicus
 - b. Thatarisch Pater Noster
 - c. 19. Asırdan itibaren Batıda Türkçenin öğrenilmesi
5. Çağdaş Türkçe Öğretimi
 - a. Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî kurumları tarafından yürütülen yabancılara Türkçe öğretim faaliyetleri
 - b. Sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen yabancılara Türkçe öğretim faaliyetleri

Biçer (2012) ve Aykaç (2015), Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi tarihi sürecini dönemleri esas alarak genel hatlarıyla şu şekilde sıralamıştır:

1. Kök Türk Öncesinde ve Kök Türk Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
2. Uygur Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
3. Karahanlı Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
4. Kıpçak Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi:
5. Selçuklu Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
6. Çağatay Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
7. Osmanlı Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi
8. Cumhuriyet Döneminde Yabancılara Türkçe Öğretimi

Güzel ve Barın (2013)'in tarihi süreçte yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yaptığı tasniflendirme ise aşağıdaki gibidir: